

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 241/2025-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Okresného súdu Prešov sp. zn. 29P/205/2019 z 9. apríla 2024 a uzneseniu Krajského súdu v Prešove sp. zn. 21CoP/58/2024 z 3. decembra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 19. marca 2025 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd napadnutými uzneseniami okresného súdu a krajského súdu označenými v záhlaví tohto uznesenia, ktorých zrušenie a vrátenie veci na ďalšie konanie sťažovateľ navrhuje.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ bol účastníkom konania vo veci starostlivosti o maloletých, v ktorom bol napadnutým uznesením okresného súdu zaviazaný povinnosťou nahradiť trovy štátu v sume 1 258,58 eur. V podstatnom súd prvej inštancie zdôraznil, že uznesením z 19. januára 2022 ustanovil súdneho znalca na vykonanie dokazovania z odboru ekonómie a manažmentu a vypracovanie znaleckého posudku, pričom sťažovateľa (otca) zaviazal povinnosťou zložiť preddavok na trovy súdneho znalca v sume 500 eur, ktorý nebol zo strany sťažovateľa uhradený. Uznesením okresného súdu z 13. marca 2023 bola súdному znalcovi priznaná odmena v sume 1 258,58 eur, ktorá bola vyplatená zo štátnych prostriedkov, pričom okresný súd ustálil, že je spravodlivé požadovať túto náhradu trov, ktoré znášal štát, od sťažovateľa,

keďže nepredložil všetky potrebné dôkazy týkajúce sa svojich príjmov, čo si vyžiadalo znalecké dokazovanie.

3. Napadnutým uznesením krajského súdu bolo napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdené ako vecne správne.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ namieta neúčelnosť znaleckého dokazovania, pričom tvrdí, že svoje príjmy plynúce z podnikateľskej činnosti riadne preukázal. Podľa sťažovateľa znalecké dokazovanie len potvrdilo hodnovernosť informácií a príjmov deklarovanych zo strany otca.

5. S prihliadnutím na meritórne rozhodnutia vydané vo veci samej konajúce súdy úplne odignorovali závery znaleckého posudku (bod 22 rozsudku krajského súdu zo 14. novembra 2024), a to aj napriek tomu, že je v prospech sťažovateľa (bod 21 predposledná veta rozsudku krajského súdu zo 14. novembra 2024). Sťažovateľ bol tak zaviazaný na náhradu trov štátu napriek tomu, že závery znaleckého dokazovania boli úplne odignorované ako neúčelne vykonaný dôkaz.

6. Napadnuté uznesenia sú prejavom sudcovskej svojvôle a sú arbitrárne a diskriminačné.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka arbitrárnosti rozhodnutia o povinnosti nahradiť trovy štátu, ktoré vznikli v súvislosti so znaleckým dokazovaním v konaní vo veci starostlivosti o maloletých.

8. V úvode tejto časti rozhodnutia ústavný súd akcentuje, že predmet ústavného prieskumu tak, ako je vymedzený v záhlaví a v bode 1 tohto uznesenia, zohľadňuje odstránenie zrejmej chyby v písaní sťažovateľa, ktorá spočívala v uvedení nesprávneho dátumu napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu v návrhu na rozhodnutie.

9. S prihliadnutím na skutočnosť, že sťažovateľ je advokát s aktívnym výkonom činnosti, ústavný súd v súlade s § 34 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) netrval na podmienke povinného právneho zastúpenia v konaní o ústavnej sťažnosti.

III.1. K namietanému porušeniu práv na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie napadnutým uznesením okresného súdu:

10. Z princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd) vyplýva, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými ústavnými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje.

11. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté uznesenie okresného súdu bolo v zmysle príslušných zákonných ustanovení preskúmané v rámci odvolacieho konania vedeného krajským súdom, ktorého výsledkom bolo vydanie napadnutého uznesenia, uplatňujúc princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd konštatuje absenciu svojej právomoci napadnuté uznesenie okresného súdu preskúmať, čo vedie k záveru o nedostatku právomoci ústavného súdu v relevantnej časti ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu práv na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie napadnutým uznesením krajského súdu:

12. V nadväznosti na predmet ústavného prieskumu (bod 7 tohto uznesenia) ústavný súd zdôrazňuje, že obsahom práva na súdnu ochranu je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o ich náhrade v súlade so zákonom (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Robins proti Spojenému kráľovstvu z 23. 9. 1997, sťažnosť č. 118/1996/737/936).

13. Vo všeobecnosti platí, že pochybenie pri rozhodovaní o náhrade trov konania, ku ktorým patrí aj odmena súdному znalcovi (t. j. znalečné v rozsahu nákladov znaleckého dokazovania), spravidla nedosahuje samo osebe takú intenzitu, na základe ktorej možno vysloviť porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citelne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýli iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (II. ÚS 78/03, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010).

14. Prvoradou úlohou ústavného súdu je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („*iura novit curia*“). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležité zdôvodnený, ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať (m. m. I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, I. ÚS 385/2024).

15. Sťažovateľ zakladá svoj záver o arbitrárnosti súdneho rozhodnutia na premise neúčelnosti vykonaného znaleckého dokazovania podľa názoru ústavného súdu celkom nedôvodne.

16. Pre konania spravujúce sa režimom Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“), čo je aj prípad sťažovateľa, platí vyšetrovací princíp, podľa ktorého súd postupuje v súčinnosti s účastníkmi konania tak, aby zistil skutočný stav veci, pričom je povinný vykonať potrebné dôkazy, aj keď ich účastníci konania nenavrhlí (čl. 6 CMP).

17. Krajský súd v napadnutom uznesení na podklade už prezentovaného princípu akcentoval ako dôvod nariadenia znaleckého dokazovania nedostatočnú súčinnosť sťažovateľa pri preukazovaní jeho finančných pomerov. V záujme reflektovania potrieb maloletých detí pre účely náležitého určenia sumy výživného sa znalecké dokazovanie javilo za stavu nedostatočnej spolupráce sťažovateľa ako jedna z možných a zároveň odôvodnených metód dokazovania. Rovnako z rozsudku krajského súdu zo 14. novembra 2024 vydaného vo veci samej vyplýva nespochybniteľná skutočnosť, že sťažovateľ svoj skutočný príjem hodnoverne nepreukázal, a to aj napriek mnohonásobným výzvam, čo si vyžiadalo nariadenie znaleckého dokazovania

(bod 35 rozsudku krajského soudu zo 14. novembra 2024 a bod 9 napadnutého uznesenia krajského soudu).

18. Pokiaľ sťažovateľ napáda záver o tom, že trovy znaleckého dokazovania by mal znášať on sám, a to poukazom na ich neúčelnosť, ústavný súd konštatuje, že argumentácia sťažovateľa nie je dôvodná, a to nielen z dôvodu nevyhnutnosti soudu konajúceho v mimosporovom konaní vo veci starostlivosti o maloletých zisťovať skutočný stav veci a na tento účel vykonať dôkaz aj bez návrhu účastníka konania, ale predovšetkým z dôvodu absencie potrebnej súčinnosti zo strany samotného sťažovateľa pri zisťovaní jeho majetkových pomerov. Pokiaľ by teda sťažovateľ bol pri zisťovaní skutočného stavu veci preukazovaním majetkových pomerov náležite súčinný, nebol by tu dôvod dokazovanie vykonať. Je preto oprávnené požadovať práve od sťažovateľa, ktorý sám svojím správaním zapríčinil jeho nariadenie, náhradu nákladov, ktoré v súvislosti s dokazovaním vznikli.

19. Konštatovanie sťažovateľa o tom, že znalecký posudok len potvrdil hodnovernosť informácií a príjmov, ktoré predložil sťažovateľ, nemôže obstať bez nevyhnutnosti bližšieho odôvodnenia už len s prihliadnutím na konštatovanie vyplývajúce z rozsudku krajského soudu zo 14. novembra 2024, podľa ktorého sťažovateľ nerešpektoval výzvy soudu ani v súvislosti s nariadeným znaleckým dokazovaním a potrebné účtovné doklady nepredložil tak, ako boli žiadané, čo nepochybne ovplyvnilo výsledok znaleckého dokazovania (bod 22 rozsudku krajského soudu zo 14. novembra 2024).

20. Už uvedený dôvod súvisiaci s nerešpektovaním výziev na predloženie nevyhnutných účtovných dokladov pre účely znaleckého dokazovania bol smerodajný pre postup vo veci konajúcich súdov, ktoré svoje rozhodnutie o výživnom nezaložili výlučne na záveroch znaleckého dokazovania. Bez potreby bližšieho vysvetlenia ústavný súd tu odkazuje na už chronicky známou zásadu voľného hodnotenia dôkazov (čl. 10 CMP), ktorá neumožňuje hodnotenie dôkazov súdom považovať za ľubovôľu. Súd hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo.

21. Po oboznámení sa s podstatnými časťami napadnutého uznesenia krajského soudu ústavný súd konštatuje, že krajský súd vo svojom odôvodnení dal jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na to, akými úvahami sa spravoval pri rozhodovaní o náhrade trov konania, resp. pri uložení povinnosti nahradiť trovy štátu spočívajúce v znalečnom.

22. Právne závery v citovanom rozhodnutí vyslovené v kontexte námietok prezentovaných sťažovateľom nemožno považovať za nepreskúmateľné alebo arbitrárne. Z podstatných častí citovaného uznesenia vyplýva, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné zákonné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval ústavne akceptovateľným spôsobom, jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné, čo bolo dôvodom na odmietnutie časti ústavnej sťažnosti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu krajského soudu ako zjavne neopodstatnenej podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

23. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa uvedených v ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. apríla 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu